

ЗВЕРНЕННЯ

депутатів Запорізької міської ради до Президента України, Прем'єр-міністра України, Міністра юстиції України про припинення тиску на нотаріусів та усунення перешкод у їх діяльності

В нашій державі за останні роки склалася ситуація, спрямована на руйнацію системи нотаріату України, що є загрозою існуванню інституту власності, а також ставить під загрозу права іноземних інвесторів та заважає євроінтеграції України.

Всім відомі законопроекти 9140, 9311, якими Міністерство юстиції України намагалось запровадити «квазінотаріат» у вигляді уповноважених осіб, які б були безпосередньо підпорядковані Міністерству юстиції України та спрощено отримували повноваження щодо вчинення певних нотаріальних дій і реєстрації прав власності на нерухомість, в тому числі на земельні ділянки. Прийняття цих законопроектів вдалось запобігти завдяки зверненню представників Нотаріальної палати України до небайдужих депутатів, які побачили ризики для суспільства та відхилили ці законопроекти.

На сьогоднішній день нотаріус не тільки вчиняє нотаріальні дії, а й виконує функції державного реєстратора, так само як і державні реєстратори, які підпорядковані органам місцевого самоврядування, тому всі питання щодо блокування доступу до Державних реєстрів стосуються не тільки нотаріусів.

Постановою Кабінету міністрів України від 24 жовтня 2018 року № 860 «Про реалізацію експериментального проекту у сферах державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», впроваджено реалізацію протягом 2019-2020 років експериментального проекту з організації визначення професійної компетентності осіб, які мають намір здійснювати функції державного реєстратора прав на нерухоме майно та/або державного реєстратора юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань відповідно до Законів України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» та затверджено порядок його реалізації.

Відповідно до п. 2 Порядку реалізації експериментального проекту з організації визначення професійної компетентності осіб, які мають намір здійснювати функції державного реєстратора прав на нерухоме майно та/або державного реєстратора юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: «Визначення професійної компетентності в обов'язковому порядку здійснюється щодо фізичних осіб, які мають намір

здійснювати функції державних реєстраторів, під час призначення їх на відповідні посади у виконавчих органах сільських, селищних та міських рад, районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністраціях (крім випадків переведення на відповідні посади осіб, які на момент переведення здійснювали функції державного реєстратора), укладення трудових договорів із акредитованими суб'єктами державної реєстрації, а також щодо державних реєстраторів, стосовно яких Мін'юстом прийнято рішення про тимчасове блокування доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та/або Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, перед відновленням їм доступу до відповідного Реєстру».

Сьогодні масово, по всій Україні, територіальні відділи Міністерства юстиції безпідставно відключають нотаріусів від доступу до державних реєстрів, що унеможливорює їх подальшу роботу. За підключення до реєстру від нотаріуса вимагають пройти автоматизоване анонімне тестування, що проводиться Міністерством юстиції України один раз на місяць.

Після прийняття Кабінетом міністрів України вищевказаного експериментального порядку було відключено від реєстру понад 200 нотаріусів по всій території України. Лише за січень 2019 року кількість нотаріусів, яким обмежили доступ до реєстру майже досягла 100 осіб. Такі ж темпи обмеження доступу нотаріусам до державних реєстрів зберігаються в лютому 2019 року.

У випадку, якщо кількість обмежень буде зростати такими ж темпами, то в найближчий час в Україні може не залишитись приватних нотаріусів, які матимуть доступ до державних реєстрів та можливість посвідчувати правочини. Загальна кількість зареєстрованих приватних нотаріусів в Україні 5 601, однак з огляду на те що щомісячно близько 100 з них позбавляють доступу, а іспити проводять лише раз на місяць, то Міністерство юстиції ап'рїорі не зможе забезпечити своєчасне та якісне кваліфікаційне оцінювання такої кількості людей.

Раніше, коли в заблокованого реєстратора збігав час блокування, він автоматично отримував доступ до реєстрів. Тепер же для підключення до реєстрів треба обов'язково отримувати сертифікат за результатами іспиту.

Сертифікацію реєстраторів змушують проходити згідно з експериментальною постановою. Це суперечить законодавству у сфері нотаріату – яким не передбачено, що нотаріус має складати додаткові іспити після кваліфікаційного. Відповідно до ЗУ «Про нотаріат», щоб стати нотаріусом, фахівець повинен мати 6 років юридичного стажу, з яких 3 роки – помічником нотаріуса. Кандидат в нотаріуси проходить кваліфікаційний іспит у Вищій кваліфікаційній комісії нотаріату, яка складається із 7 представників Нотаріальної палати і 7 представників Мін'юсту, причому вирішальне слово – за міністром юстиції.

З метою припинення тиску на нотаріусів звертаємось:

- Поновлювати доступ до державних реєстрів, нотаріусам, час блокування доступу у яких сплинув, автоматично та припинити діяльність направлену на штучне блокування доступу до реєстрів з одних лише формальних міркувань;

- Розглянути на засіданні Кабінету Міністрів України питання про скасування постанови Кабінету міністрів України від 24 жовтня 2018 року № 860 «Про реалізацію експериментального проекту у сферах державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»;

- Реформувати систему контролю в сфері державної реєстрації, запровадити конкретні критерії для здійснення моніторингу реєстраційних дій та диференціацію відповідальності (санкцій) за порушення в сфері державної реєстрації, а також розмежувати види відповідальності в залежності від відповідного виду порушення, допущеного нотаріусом або державним реєстратором (постанова КМУ №990);

- Припинити застосування тимчасового блокування доступу нотаріусів до державних реєстрів за технічні помилки та недоліки програмного забезпечення державних реєстрів, в результаті яких не порушуються права громадян їх законні права та інтереси;

- Запровадити прозорі механізми, які забезпечуватимуть процесуальні права скаржників, суб'єктів оскарження в процесі розгляду скарг у сфері державної реєстрації (постанова КМУ «1128, 990);

- Відмовитися від запроваджених незаконних форм фактичної переекзаменації на право займатися нотаріальною діяльністю шляхом підтвердження професійної компетентності у сферах державної реєстрації (постанова КМУ №860), які містять значні корупційні ризики при їх здійсненні, та скасувати незаконний наказ Мінюсту від 29.12.2018 №4146/5.

Секретар міської ради

Р.О.Пидорич